

Μηχανικοί και Εκπαίδευση Μαθητών στην Προστασία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Η πολιτισμική κληρονομιά αποτελεί κοινωνικό αγαθό. Ανήκει σε όλους. Στην παγκόσμια κοινότητα και σε καθένα από εμάς ξεχωριστά. Κατά συνέπεια μοιραζόμαστε όλοι και την ευθύνη για την προστασία της και υποχρέωση για την ανάδειξή της. Σε κάποιους, όμως, αναλογεί μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης. Σε εκείνους που τα ίχνη των προγόνων τους χάνονται στα βάθη του χρόνου και τα έργα τους αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας τους. Σε εκείνους που κατοικούν σε τόπους από όπου πέρασαν άλλοι λαοί και άλλοι πολιτισμοί άφησαν ανεξίτηλα τα σημάδια τους. Σε αυτά στηριζόμαστε και από αυτά διδασκόμαστε, ώστε να προσθέσουμε και το δικό μας λιθαράκι στον πολιτισμό του 21^{ου} αιώνα.

Οι μηχανικοί λόγω των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απέκτησαν μέσα από τις σπουδές τους έχουν την δυνατότητα να αναγνωρίσουν πολιτιστικούς θησαυρούς, να διαγνώσουν παθογένειες, να προτείνουν τρόπους παρέμβασης, να εφαρμόσουν τεχνικές συντήρησης, να επιλέξουν μεθόδους προστασίας και να συμβάλλουν σε διαδικασίες ανάδειξης. Στην προσπάθεια αυτή πρωτοστατεί το συλλογικό τους όργανο, το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας. Το Τ.Ε.Ε. είναι ο θεσμοθετημένος σύμβουλος της Ελληνικής Πολιτείας για όλα τα τεχνικά ζητήματα που σχετίζονται με τους κλάδους των κατασκευών και της βιομηχανίας της χώρας μας και γενικότερα για τα θέματα του τεχνολογικού πολιτισμού. Στο πλαίσιο αυτό έχει ιδρύσει και λειτουργεί επιστημονικές επιτροπές ανά ειδικότητα μηχανικών και άλλες ειδικές επιτροπές - όπως η Μόνιμη Επιτροπή Παιδείας - που ασχολούνται συστηματικά με τα θέματα εκπαίδευσης – κατάρτισης, προσδιορισμού των κατάλληλων προσόντων και επαγγελματικής απορρόφησης από την αγορά εργασίας, όλων των βαθμίδων των τεχνικών επαγγελματιών.

Το ενδιαφέρον του Τεχνικού Επιμελητηρίου για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση επικεντρώνεται σε δύο άξονες:

- Ο πρώτος αφορά την Μέση Τεχνική Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, που προετοιμάζει τους μελλοντικούς συνεργάτες των διπλωματούχων μηχανικών και παράγει γενικότερα επαγγελματίες που έχουν καθοριστικό και κρίσιμο ρόλο όσον αφορά την ποιότητα και την λειτουργικότητα των τεχνικών έργων και εγκαταστάσεων.
- Ο δεύτερος αφορά τη διάχυση μέσα στα προγράμματα σπουδών όλων των τύπων Σχολείου του εκπαιδευτικού μας συστήματος της τεχνολογικής – πολιτιστικής διάστασης της εκπαίδευσης, που θα κάνει ικανούς τους αυριανούς πολίτες της κοινωνίας μας να αντιμετωπίζουν και να διαχειρίζονται τα ζητήματα που αφορούν την ποιότητα ζωής, τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, τη συμμετοχή στα πολιτιστικά δρώμενα και τη χρήση των επιστημονικο-τεχνικών κατακτήσεων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Όσοι δραστηριοποιούνται στον χώρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης - τυπικής, μη τυπικής και άτυπης - αλλά και της δια βίου μάθησης, είναι επιφορτισμένοι να μεταφέρουν τις επιστημονικές γνώσεις και τα πορίσματα της έρευνας και της τεχνολογίας στους μαθητές. Στόχος είναι η δημιουργία

συνειδητών πολιτών με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, ικανών να κατανοήσουν τις αξίες της πολιτιστικής κληρονομιάς και σαν τέτοιοι να συμμετέχουν συνειδητά στην διατήρησή της. Και ο στόχος οφείλει να επιτευχθεί στο πλαίσιο ενός ελκυστικού σχολείου που στηρίζεται στα σύγχρονα πρότυπα οργάνωσης της εργασίας, χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες και διέπεται από τις αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού-μηχανικού σε αυτό το μοντέλο είναι σημαντικός. Από τα χρόνια των σπουδών του διαμορφώνει το επαγγελματικό προφίλ που σήμερα ζητάμε στο πλαίσιο του σύγχρονου σχολείου. Η ολοκλήρωση των σπουδών του αλλά και η συνήθης επαγγελματική πρακτική απαιτούν συστημική ομαδική εργασία. Η επαγγελματική του ενασχόληση αφορά τον εντοπισμό, την ανάδειξη και την επίλυση προβλημάτων. Καθημερινή ανάγκη αποτελούν η ανάληψη πρωτοβουλιών και η υιοθέτηση καινοτόμων διαδικασιών. Η προσπάθειά του να παραμείνει μάχιμος επιστήμονας, ενεργός μηχανικός, απαιτεί διαρκή επιμόρφωση.

Ποια, όμως, είναι η θέση του μηχανικού στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση σήμερα; Δραστηριοποιούνται κυρίως στις σχολικές μονάδες της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, όπου, κατά την επικρατούσα άποψη, κατευθύνονται οι λιγότερο ικανοί μαθητές. Τα Τεχνικά Σχολεία μας είναι προσανατολισμένα στην απόκτηση πρακτικών-τεχνικών γνώσεων και δραστηριοτήτων, αγνοώντας την ανάγκη ευρύτερης καλλιέργειας των μελλοντικών τεχνιτών.

Στα υπόλοιπα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και κυρίως στα Γενικά Λύκεια, στα οποία κατά προτεραιότητα τοποθετούνται, οι μηχανικοί αναλαμβάνουν το μάθημα της Τεχνολογίας. Πρόκειται για ένα δίωρο, εν πολλοίς υποβαθμισμένο στη συνείδηση της εκπαιδευτικής κοινότητας, μάθημα των δύο πρώτων τάξεων του Γυμνασίου και του Λυκείου. Στην Τεχνολογία υπάρχει η δυνατότητα να αναδειχθεί και η πολιτιστική διάσταση, διότι είναι ένα μάθημα το οποίο από την φύση του ενθαρρύνει και προωθεί τη διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση των διαφόρων θεμάτων με τα οποία ασχολείται, μέσα από τη δραστηριοποίηση και συνεργασία εκπαιδευτών διαφορετικών ειδικοτήτων που συνυπάρχουν στη σχολική κοινότητα. Σε όλη την Ελλάδα έχουμε πολλά παραδείγματα όπου, υπό την καθοδήγηση εκπαιδευτικών-μηχανικών, οι μαθητές έχουν συνδυάσει Τεχνολογία και Πολιτισμό και έχουν αναδείξει τους πολιτιστικούς μας θησαυρούς.

Ανάλογα αποτελέσματα μπορούμε να έχουμε και μέσω προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, στα οποία πολλές φορές εμπεριέχεται και μία πολιτιστική συνιστώσα. Είναι μία δράση που ελκύει τους μαθητές, διότι δεν αποτελεί τυπικό μάθημα. Διακρίνεται από τα άλλα διδακτικά αντικείμενα της σχολικού προγράμματος για τον θεματικά προσδιορισμένο χαρακτήρα του γνωστικού αντικείμενου, για την ομαδοσυνεργατική μέθοδο εργασίας και για την ιδιαίτερη δομή του, καθότι περιλαμβάνει μελέτη πεδίου και εργαστήρια θεματικών δραστηριοτήτων. Μειονεκτήματα των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης θεωρούνται η πραγματοποίησή τους εκτός του υποχρεωτικού ωραρίου λειτουργίας του σχολείου και η προαιρετική-εθελοντική συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών, που λειτουργούν αρνητικά στην εκδήλωση σχετικού ενδιαφέροντος και αποθαρρύνουν την συμμετοχή.

Τη θέση αυτή ενισχύει η σύγκριση με διαφορετικά δομημένους τύπους εκπαίδευσης, όπως είναι τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.). Αφορούν ενήλικες που δεν έχουν ολοκληρώσει την

υποχρεωτική εκπαίδευση. Το πρόγραμμα στα Σ.Δ.Ε. είναι ευέλικτο και διαμορφώνεται σύμφωνα με τις ανάγκες, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τις προσδοκίες των μαθητών. Κυριαρχεί η βιωματική μάθηση και η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας. Η διαθεματικότητα διατρέχει το πρόγραμμα σπουδών και αποτελεί αποτελεσματικό βήμα στην κατεύθυνση της υλοποίησης των στόχων, σημαντικότερος από τους οποίους είναι η πολύπλευρη ανάπτυξη του ατόμου. Στα Σχολεία αυτά η συμμετοχή ξεπερνά τα όρια του υποχρεωτικού. Γίνεται συνειδητή και ουσιαστική. Και, όπως έχει αποδείξει η μέχρι στιγμής εμπειρία, οι μαθητές θεμελιώνουν αξίες και υιοθετούν στάσεις που αποκαθιστούν τη σχέση του ατόμου με το περιβάλλον του, με την ευρεία έννοια του όρου.

Το ερώτημα επομένως που τίθεται αφορά το τι σχολείο θέλουμε και τον ρόλο του μηχανικού σε αυτό. Αναφερόμαστε σε ένα χώρο μάθησης «ανοιχτό» και «ποιοτικό». Ένα πλαίσιο επικοινωνίας και ζωής το οποίο θα προωθεί την «αυτοδιαχειριζόμενη» μάθηση. Μια μάθηση κριτική και βιωματική. Που θα προάγει τις επιστήμες και θα καλλιεργεί τις τέχνες. Που θα βλέπει με σεβασμό το παρελθόν και θα απενίξει με σιγουριά το μέλλον.

Δομική μονάδα αυτού του σχολείου είναι ο μηχανικός-εκπαιδευτικός. Αποτελεί απαραίτητο μέλος της ομάδας των εκπαιδευτικών που καλείται να υλοποιήσει το νέο – αειφόρο - σχολείο σε όλες τις εκφάνσεις του. Και απαραίτητη προϋπόθεση είναι η αναβάθμιση του ρόλου του, ώστε να αξιοποιεί στο έπακρο τις επιστημονικές του γνώσεις και δεξιότητες προς όφελος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Αρωγός, και συχνά πρωτοπόρος, στην προσπάθεια έρχεται το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, ως φορέας και εκφραστής των απόψεων των διπλωματούχων Μηχανικών και των Πολυτεχνικών Σχολών της χώρας σε μια εποχή όπου δοκιμάζονται οι αντοχές των κρατών στον «μύλο» της παγκοσμιοποίησης και κάθε χώρα προσπαθεί να επαναπροσδιορίσει το ρόλο της στο νέο οικονομικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Το ΤΕΕ δεν θα μπορούσε να μείνει έξω από τέτοια ζητήματα ζωτικής σημασίας, όπως είναι η διατήρηση και καλλιέργεια της εθνικής μας πολιτιστικής ταυτότητας και παράδοσης και η ανάδειξη των θησαυρών της πολιτισμικής μας κληρονομιάς σε πηγή έμπνευσης και καλλιέργειας υψηλών ηθικών και αισθητικών αξιών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το διήμερο αυτό αποτελεί μια έμπρακτη εκδήλωση του ενδιαφέροντος του ΤΕΕ για το χώρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η Εκπαίδευση στην προστασία της Πολιτιστικής κληρονομιάς για τους μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι μια πιλοτική δράση που θα συμβάλλει στην υποβολή μίας εφαρμόσιμης πρότασης. Μιας πρότασης που να στηρίζεται στις γνώσεις και τις εμπειρίες των μελών του τεχνικού κόσμου και των φορέων του. Μιας πρότασης που να φέρει σε επαφή τον χώρο του σχολείου με τα επιτεύγματα του πολιτισμού μας και τις τεχνικές διάσωσης, συντήρησης και προβολής τους. Μιας πρότασης που ευελπιστεί να ευαισθητοποιήσει μαθητές και καθηγητές σε θέματα προστασίας και διαφύλαξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Ρεβέκα Π. Κρεστενίτη
Σταύρος Χρ. Πάγκαλος